

BOHUMIL HRABAL

**OBSLUHOVAL JSEM
ANGLICKÉHO
KRÁLE**

„Texty jsou psány v prudkém letním slunci, které rozpalovalo psací stroj tak, až se několikrát za minutu zakusoval a koktal. Nemoha hleděti na oslnivě bílé čtvrtky papíru, neměl jsem kontrolu toho, co jsem psal, psal jsem tedy ve světelném opojení automatickou metodou, světlo slunce mne tak oslepovalo, že jsem viděl jen obrysy třpytícího se stroje, plechová střecha byla tak rozpálená na několik hodin, že napsané stránky se stáčely horkem do válců. A protože události, které se posledního roku na mne valí tak, že jsem ještě neměl čas zaregistrovat matčinu smrt, tak ty události mne nutí nechat text tak jak je v prvních záběrech a doufat, že jednou budu mít čas a odvahu text znovu a znovu smolit a přepracovávat k jisté klasičnosti a nebo pod dojmem chvíl a za předpokladu, že bych mohl setřít tu první spontánnost obrazů, vzít na text pouze nůžky, a pod dojmem chvíl vystříhat z něj ty obrysy, které postupem času budou mít ještě svěžest. A kdybych už na světě nebyl, ať to udělá některý z mých přátel. Ať z toho sestříhají malou novelku nebo větší povídku. Tak.“

(Bohumil Hrabal)

Bohumil Hrabal OBSLUHOVAL JSEM ANGLICKÉHO KRÁLE

Dramatizace Petr Oslzlý a Ivo Krobot

Režie Pavel Cisořský j. h.

Výprava Jan Tobola j. h.

Hudba Pavel Helebrand j. h.

Dramaturgie Věra Mašková

Premiéra 30. 5. 1992 v Divadle Antonína Dvořáka

Rozhovor s režisérem představení Pavlem Cisovským

Čím je pro vás Hrabalova literatura?

Setkal jsem se s ní poprvé v šedesátých letech, konkrétně s prózou Taneční hodiny pro starší a pokročilé. Měl jsem z tohoto setkání trochu obavy, protože jsem před tím slyšel o Hrabalovi samou chválu, a příliš jsem jí nevěřil. Ukázalo se, že zbytečně. V jeho díle jsem objevil velkou literaturu, literaturu o člověku, která se dotýká podstatných věcí života bez zbytečných proklamací. Okouzlit mě jeho jazyk, neobvyklý, neobyčejný, dokáže brát nádherné obraty lidem z úst a povýšit je na poezii; poezii obyčejných lidských výroků, prostou, srozumitelnou a krásnou. Záhy se kolem něho zformovaly dva tábory, tábor příznivců i absolutních odpůrců, kteří vyhlášovali jeho knihy za vulgární a nemravné. Nikdy jsem nic podobného v jeho knihách nenašel. Podle mého názoru v nich byla vždycky jen pravda o světě, vyjádřená výsostně básnickou formou.

V čem se domníváte, že tkvěl přínos Hrabala pro českou literaturu v uplynulých letech?

Domnívám se, že po léta normalizace byl jakousi osou české literatury, její velikou nadějí. Upínalo se k němu velké množství lidí, pro něž byl živoucím a dostupným důkazem toho, že se česká literatura nestane doménou agitačních blbů, a že skutečně zůstane literaturou, tedy uměleckým obrazem skutečnosti. Hrabal nikdy nebyl tendenční, nedával se do služeb žádných politických idejí, to že jeho literatura přesto vyznívala jako protest a vyznívá tak vlastně dodnes, bylo nejspíš tím, že psal pravdu o světě, v němž žil. Jeho život i jeho literatura jsou vždy v jednotě, nic u něho není póza, píše tak, jak žije, a žije tak, jak píše. Jeho moudrost a jeho filozofie vyvěrá ze stovek skutečných lidských osudů, osudů lidí, s nimiž Hrabal sdílí svůj život.

Proč jste se rozhodl inscenovat právě prózu Obsluhoval jsem anglického krále?

Měl jsem před touto prací ostych a obavy. Hrabalovy prózy inscenovalo mnoho vynikajících režisérů, především Jiří Menzel, jehož interpretace Hrabala na mě velice zapůsobily. Měl jsem strach, že nedokážu na toto téma říct nic nového. Pak se mi vybavil jeden příběh – jednou si ke mně v pražském hostinci přisedl starý pán a dal se se mnou do řeči. Vyprávěl mi, že se narodil v minulém století, že mu je přes devadesát let, dokonce se mi i legitimoval. Nabídl jsem mu pivo, on mi vyprávěl příběh svého života. Když jsem ho chtěl pozvat na další pivo, poděkoval a odmítl. Pak mě požádal, jestli bych mu peníze, které bych za další pivo utratil, nemohl dát, že by si na ně zašel zítra. A tento příběh, nikoli nepodobný příběhu Jana Dítěte, příběh starého člověka, který cítí potřebu podělit se s někým o svoje vzpomínky, o svoje životní poznání, byl pro mě klíčem, skrze který jsem začal nahlížet i na tuto hru.

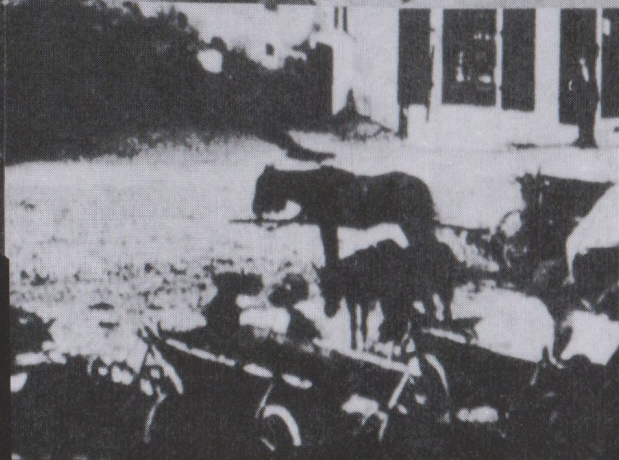

Morytát, který napsali čtenáři

(úryvky)

- Pane Hrabale, věřte mi, ale po přečtení Vašich knížek už nemám klidu, stále mě mučí a pronásleduje nevýslovná krása, křehkost, legrace, bolest, moudrost, sakra, svatý pane.
- Vždyť ty chlape hnusný, ty dědku senilní s pubertálními sklony, ty oplzlý sviňáku, ty patříš do kriminálu, mravnostní policie by si s tebou měla popovídat, patříš za mříže vězení nebo cvokárny.
- Mám tady před sebou Váš interview, všechny Vaše knihy, novinový snímek s velikánskou křížovatkou vrásek na čele, po kterých by měly jezdit všechny ostře sledované vlaky až do říše strýčků Pepinů, do říše totálního chápání.
- Vypadáte jako fotr, který se z nudy dloube v nose, a já cítím zlost nad takovou reprezentací brněnských rodáků. Proto jsem Vám napsala z očí do očí, pěkně na rovinu, že Vám není hamba, pivařů jeden nenachlastaný.
- To se duše skutečně napila průzračně nezkalené vody. Jásal jsem při čtení. Již dávno mi nebylo u srdce tak dobře. Vidíte, člověk je přeci v jádru dobrý a takové dílko jako Pábitelé právě rozezvučí ty nejlepší struny, z nichž je utkán nejideálnější hudební nástroj – lidská duše.
- „Dost už Hrabala!“ je heslo slušných lidí. Nemysli si, že Tvá sláva poroste do nebe. Ty hajzle, prase kudrnaté. Čert ať tě sebere.
- Právě teď se mi zabodly milióny udiček do dřene v kostech. Nachytají si morek a pak táhnou jako rybář udicí. To je ale bolest k smrti. Avšak zamává-li mi někdo rukou jako Vy, je mi přece v té bolesti lehčeji, že někdo se mnou cítí. A za ten soucit s neznámými musíte mít úspěch ve všem.
- Železničáři by tě měli žalovat nebo ukamenovat, poněvadž podle tebe, ty hovado sprosté, se na dráze nedělalo nic jiného, než “šoustalo“ na kanapi pana přednosty.
- Zůstaňte boxérem, bílým bombardákem, bijcem, direktujte přesně do mé brady, na solar plexus, a já Vám za to slibuji, že budu trénovat, chtěl bych s Vámi vydržet v ringu až do limitu, na technický knock out nespolehejte, při devět vždy vstanu, budu se dál bít, můj protivníku, můj drahý protivníku.
- Podle některých recenzí je prý tento sviňák Hrabal pokračovatel Nerudy a jiných našich klasiků!!! Hruza!!! Ten si nesmí vedle Nerudy ani stoupnout. Hašek v celém Švejkovi na několika stech stránkách nemá tolik prasečin jako tenhle sexuálně patologický zjev.
- Jestli je v nás Čechů nějaká zvlášť sympatická vlastnost, která nás činí jedinečnými, prostě sto-procentně a nenapodobitelně českými, pane Hrabale, pak je to právě “pábitelství“ a “pábitelnost“ jako schopnost být lidsky upovídanej, zapříst sebe i ostatní do pletiva roztodivných a hezkých slov i skutků.

(Z knihy B. Hrabala Morytáty a legendy, 1968)

„Když jsem před lety poznal směr svého srdce, vydal jsem se do přátelského světa, podbíjel jsem kolejnice, byl výpravčím vlaku, nabízel životní pojistku, pracoval jako obchodní zástupce, dělník v ocelárně, balil starý papír, dělal kulisáka. To všechno jen proto, abych se umazal prostředím a lidmi a občas zažil tu ohromující událost, že jsem zahlédl na dně člověka perlu. Od té doby mám rád takové lidi, nad kterými se láme hůl a myjí ruce. Od té chvíle vím taky, že lidé, které mám rád, raději vypadají jako hrubiáni a šašci, než by z přirozené cudnosti ukázali svůj cit. Ale když já právě s takovými lidmi nejraději pracoval a žil! Vždyť někteří z nich, pod dojmem chvil anebo událostí, najednou si roztrhli košili a ukázali mi své srdce a já jsem viděl, že na něm mají diamantem napsáno to, nač myslí filozofové. Proto mám rád místa, kde je moc lidí a kde se tedy soustruhuje mateřská řeč, vyrábějí nová slovíčka, zpřesňují slangy a dotahují mýty, kde se lidé hovorem navzájem vyptávají, kdo jsou anebo kým by se chtěli stát. A kdo zná lidi, ten ví, že to není jen tak, protože hovor, to je myšlenka, která vytéká z úst a směřuje k porozumění a tichu. Tak někdo žije pár vteřin, někdo ale celý život obchází kolem a hovoří a hovoří, ale dovnitř se ještě nedostal. Takového člověka mám nejradši, protože ten mě může potřebovat nejvíc. Copak víme, zda právě tenhle šaškovský hrubián se zítra neocitne v kouzlu kvalitativních proměn?“

(Z úvodu ke sbírce Perlička na dně)

Vedoucí výroby Marcela Kožušníková, vedoucí technického provozu Radomír Orenič, vedoucí dámské krejčovny Alena Kantorová, vedoucí pánské krejčovny Jiřina Richtrová, jevištní mistři Jan Benek, Zdeněk Václavek, mistr osvětlení Zdeněk Osif, mistr elektroakustiky Bořivoj Wojnar, mistr vláseknárny Jindra Kučajová, rekvizity Zdena Vojkovská, mistr garderoby Zlata Nezhybová

Veškerá práva k provozování tohoto díla zastupuje DILIA Praha, Uvádí Státní divadlo Ostrava, ředitel Ilja Racek, šéf činohry Michael Tarant, redakce programu Věra Mašková, výtvarník programu Rosvíta Mikulová

Vytiskly OSTRAVSKÉ TISKÁRNY, s. p., 701 00 Ostrava 1, Novinářská 7, R 1601

Cena 5 Kčs

S Verrates

